

Lovisa stads utlåtande om utkastet till servicenätetsplan för Östra Nylands välfärdsområde

STST 04.11.2024 § 323
797/00.04.02/2024

Beredning

Direktören för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen, direktören för centralen för näringsliv och infrastruktur Sari Paljakka, sysselsättningskoordinator Kaisu Lempinen, välfärdskoordinator Sara Tallsten

Välfärdsområdesstyrelsen för Östra Nylands välfärdsområde beslutade 26.9.2024 på sitt sammanträde (§ 215) att begära utlåtande om utkastet till servicenätsplan för Östra Nylands välfärdsområde av Askola, Lappträsk, Lovisa, Mörskom, Borgå, Pukkila och Sibbo kommuner samt välfärdsområdets nämnder och påverkansorgan.

Utlåtandena ska lämnas in senast 7.11.2024 klockan 16.

Lovisa stad tackar för möjligheten att uttala sig om utkastet till servicenätsplan.

I servicenätsplanen för Östra Nylands välfärdsområde har man på ett mångsidigt sätt behandlat servicenätet samt de ändringar som ingår i det 2025–2026.

Den mångsidiga behandlingen har ändå förblivit ytlig. Lovisa stad begär Östra Nylands välfärdsområde att ägna uppmärksamhet åt att bedömningen av konsekvenser inte har behandlats i den omfattning som lagstiftningen förutsätter av ett välfärdsområde i enlighet med 7 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Enligt 7 § ska bedömningen av konsekvenser beaktas i beslutfattandet enligt befolkningsgrupp, inte endast på allmän nivå. Dessutom förutsätter artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter (60/1991) bedömning av konsekvenser för barn vilken inte alls har beaktats i den servicenätsplan som nu är på remiss. Servicenätsplanen analyseras inte tillräckligt för det regionala behovet. En del av invånarna på välfärdsområdet befinner sig också i en utsatt ställning och behöver flera tjänster samtidigt.

Lovisa stad begär att Östra Nylands välfärdsområde kompletterar bedömningen av konsekvenser till den nivå som lagstiftningen förutsätter. Lovisa stad begär också att de som är utsatta samt de som behöver många tjänster beaktas i bedömningen av konsekvenser och servicenätsplanen. Vad gäller användning av digitala tjänster begär Lovisa stad att man beaktar de befolkningsgrupper som inte har möjlighet att använda digitala tjänster eller vars kunskaper inte räcker till för att använda tjänsterna. Vad gäller mobila tjänster begär Lovisa stad att man tar hänsyn till att Lovisa är ett geografiskt stort område och att det utöver Lovisa centrum finns behov av mobila tjänster också bland annat i Liljendal, Pernå och Strömfors socken. Ifall tanken är att centralisera tjänsterna bör genomförandet av de mobila tjänsterna beskrivas ännu närmare.

Lovisa stad begär också att konsekvenserna för landsbygden beaktas på ett mer heltäckande sätt och konsekvenserna för livskraften på ett regionalt sätt i bedömningen av konsekvenser. Lovisa stad är orolig för att om tjänster läggs ned på glesbygden och/eller centraliseras till bosättningscentrum så ökar kostnaderna för invånarna på grund av färdbehovet och det blir svårare att åka till serviceställen på grund av

otillräcklig kollektivtrafik. Särskilt är vi betänksamma över tillången på FPA-taxitransporter. Lovisa stad begär att man beaktar hur tjänsterna säkerställs i en eventuell krissituation samt vid akuta servicebehov, ifall tjänsterna centraliseras allt mera till bosättningscentrumen.

I servicenätsplanen hänvisas till områdets tvåspråkighet, men saken behandlas inte i mer detalj. Av servicenätsplanen framkommer inte andelen finsk- och svensktalande av befolkningen eller deras regionala förekomst. I servicenätsplanen finns inte heller en beskrivning av på vilka sätt som tvåspråkiga tjänster säkerställs och hur tjänsterna från de enheter som föreslagits läggas ned kommer att ersättas.

Lovisa stad fäster uppmärksamhet vid att de ekonomiska konsekvenserna inte har behandlats på ett heltäckande sätt. Servicenätsplanens omedelbara och långsiktiga konsekvenser för kostnaderna förblir otydliga i bedömningen av konsekvenser. De ekonomiska riskerna med de planerade ändringarna i servicenätet har inte heller bedömts.

Lovisa stad betonar att välfärdsområdet ska satsa ännu mer på främjande av välbefinnande och hälsa på ett så heltäckande sätt som möjligt i social- och hälsovårdstjänsterna. Särskilt bör man granska samarbetet i kontaktytorna mellan kommunerna och välfärdsområdet och jämlik behandling av invånarna. Korrigeringstjänster är dyrare än förebyggande av problemet.

Tjänstespecifika observationer i utkastet till servicenätsplan

Gemensamma hälsovårdstjänster

- **Hälsocentralsjukhusstjänster vid Lovisa social- och hälsostation**

Utöver omfattande service vid social- och hälsostationen måste också hälsocentralsjukhusstjänster ordnas i fortsättningen vid Lovisa social- och hälsostation. De minnespolikliniken tjänster som ingår i Lovisa social- och hälsostations hälsocentralsjukhusstjänster måste också bevaras. I områdesjämförelsen i välfärdsområdets servicebehovsbeskrivning framkommer att det finns ett stort behov av hälsocentralsjukhusstjänster särskilt i Lovisa.

Lovisa stad är bekymrad över att ett nedläggande av hälsocentralsjukhusstjänsterna i Lovisa betydligt skulle försvaga tjänsterna för äldre, deras uppsökande av vård i tid och deras ställning i Lovisa. Lovisa är ett geografiskt stort område så den äldre befolkningen i Lovisa och deras anhöriga måste i första hand tillförsäkras service vid Lovisa social- och hälsostation, som ligger i ett rimligt avstånd från olika håll i Lovisa. Det bör noteras att kollektivtrafiken är väldigt begränsad i Lovisa och till grannkommuner.

Lovisa stad oroar sig för att ställningen för äldre personer med svenska som modersmål och för personer med minnessjukdom försvagas om hälsocentralsjukhusstjänsterna och minnespolikliniken läggs ned i Lovisa. Lovisa stad begär en ytterligg utredning om hur ställningen för äldre och svensktalande personer säkerställs om hälsocentralsjukhusstjänsterna och minnespolikliniken inte stannar kvar i Lovisa.

I ärendet måste också beaktas antalet invandrare som bor i Lovisa. De har inte tillräcklig möjlighet att använda kollektivtrafiken. Lovisa stad begär att Östra Nylands välfärdsområde också tar hand om tolkningstjänsterna för invandrare. Det har framkommit att vårdpersonalen inte har förstått sitt ansvar att skaffa tillräckliga tolkningstjänster för personer med invandrabakgrund, då det har blivit svårare att få hjälp.

I utkastet till servicenätsplan dras följande riktlinjer upp: Inom hälsocentralsjukhusserVICEN läggs ned en enhet i Borgå, Sibbo eller Lovisa. Detta motiveras med ekonomi, tillgången på personal och fastighetens skick. Inga ersättande tjänster eller behov av en ny ersättande lokal konstateras. Lovisa stad äger den fastighet där hälsocentralsjukhusserVICEN befinner sig, och staden har vilja att iståndsätta och underhålla fastigheten om välfärdsområdet är intresserat av att hyra fastigheten under en längre tid.

Tjänster för äldre

- **Boende med heldygnsomsorg och intervall-/korttidsvård på Rosenkulla**

Boendet med heldygnsomsorg och intervall-/korttidsvård på Rosenkulla vårdhem i Liljendal måste bevaras. I Rosenkullas omedelbara närhet finns stadens hyresbostäder och andra tjänster. Tjänsterna har flera synergifördelar. Lovisa stad är orolig för att nedläggandet av Rosenkulla skulle ha stora konsekvenser för tjänsterna för äldre i Liljendal. I så fall skulle äldre personers ställning försvagas avsevärt. Lovisa stad begär att det ägnas uppmärksamhet åt hur planen om att lägga ned Rosenkulla påverkar den äldre befolkningen och landsbygden.

En stor majoritet i Liljendal stadsdel talar svenska som modersmål. Lovisa stad är bekymrad över att ställningen för dem som talar svenska som modersmål försvagas om Rosenkulla läggs ned. Lovisa stad begär en ytterligare utredning om hur ställningen för dem som talar svenska som modersmål säkerställs konkret.

I utkastet till servicenätsplan för välfärdsområdet konstateras att boende med heldygnsomsorg och intervall-/korttidsvård på Rosenkulla läggs ned på grund av fastighetens dåliga skick. Till ersättande tjänst föreslås egen och köpt tjänst. I utkastets områdesjämförelse hade Rosenkulla det lägsta priset per dygn 2023. Lovisa stad äger den fastighet där Rosenkulla ligger och staden har vilja att iståndsätta och underhålla fastigheten om välfärdsområdet är intresserat av att hyra fastigheten under en längre tid.

Familje- och socialtjänster

- **Behov av och samarbete mellan social- och hälsoTjänsterna för arbetslösa**

Lovisa stad är bekymrad över huruvida social- och hälsovårdstjänsterna för arbetslösa, särskilt långtidsarbetslösa, är tillräckliga, fås i rätt tid och är tillgängliga samt huruvida

servicehelheten samordnas för att skapa ändamålsenliga kundvägar.

I fråga om enskilda tjänster begär vi att uppmärksamhet ägnas åt genomförandet av hälsoundersökningar för arbetslösa, bedömningen av arbetsförmåga samt den lokala tillgången till rehabiliterande arbetsverksamhet och social rehabilitering samt sektorsövergripande främjande av sysselsättning som en behovenlig närtjänst.

Lovisa stad begär att Östra Nylands välfärdsområde ägnar särskild uppmärksamhet åt att samarbetet löper smidigt med den arbetskraftsmyndighet som inleder sin verksamhet i januari 2025.

- **Mental- och missbrukarvården för unga**

Lovisa stad är orolig över huruvida mental- och missbrukarvården för unga är tillräcklig och likvärdigt tillgänglig på området. Lovisa stad anser att mental- och missbrukarvården för unga bör utökas i Lovisa, till exempel genom att införa en motsvarande tjänst som Zemppi, som är en mental- och missbrukarvårdsenhet för unga i Borgå, och regelbundet tillhandahållen mental- och missbrukarvård med låg tröskel i Navigatorn i Lovisa.

Lovisa stad begär att välfärdsområdet kompletterar bedömningen av konsekvenser med en bedömning av konsekvenserna för barn och som en del av denna särskilt en bedömning av tillräckligheten och tillgängligheten av mental- och missbrukarvården för unga i Lovisa i nuläget och 2025–2026.

- **Socialtjänster för vuxna**

Lovisa stad påpekar att i fråga om socialtjänster för vuxna är utkastet till servicenätsplan bristfälligt: de socialtjänster för vuxna inklusive köpta tjänster som finns idag i Lovisa har inte beaktats alls. Detta förvränger helhetsbilden av tjänsterna samt de totala kostnaderna.

Lovisa stad begär att Östra Nylands välfärdsområde kompletterar servicenätet vad gäller socialtjänster (också rehabiliterande arbetsverksamhet) för vuxna i Lovisa stad med beaktande av nuläget och åren 2025–2026.

Ifall servicenätet inbegriper ändringar för tjänsterna i Lovisa 2025–2026 måste Östra Nylands välfärdsområde komplettera sin servicenätsplan med hur socialtjänsterna för vuxna kommer att ordnas i Lovisa stad med beaktande av antalet klienter inom de olika socialtjänsterna för vuxna, tjänsternas yttersta och akuta karaktär, tjänsternas praktiska samordning, kundernas utsatta ställning och tjänsternas faktiska tillgänglighet med beaktande av bland annat fattighet och att tillgången på tjänster är regionalt jämlig, antalet klienter i Lovisa, antalet TYP/TYM-klienter samt det faktiska behovet av tjänster.

Föredragning

Stadsdirektör Tomas Björkroth

Förslag

Stadsstyrelsen beslutar att uttala sig om utkastet till servicenätsplan för Östra Nylands välfärdsområde enligt det som framförts ovan.

Paragrafen justeras omedelbart.

Behandling

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt att

- meningen "Lovisa stad oroar sig för att ställningen för äldre personer med svenska som modersmål och för personer med minnessjukdom försvagas om hälsocentralsjukhusserVICEN och minnespolikliniken läggs ned i Lovisa" i tredje stycket under rubriken Gemensamma hälsovårdstjänster ändras till: "Lovisa stad oroar sig för att ställningen särskilt för äldre personer med svenska som modersmål och för personer med minnessjukdom försvagas om hälsocentralsjukhusserVICEN och minnespolikliniken läggs ned i Lovisa."
- att följande text läggs till som sista stycke under rubriken Gemensamma hälsovårdstjänster: "Lovisa stad bildar i enlighet med bolagiseringsskyldigheten enligt kommunallagen (410/2015 § 126) ett fastighetsbolag för de social- och hälsovårdsfastigheter som staden äger så fort som möjligt eller senast innan hyresavtalen löper ut. Staden förbinder sig att på det sätt som kommunallagen möjliggör kapitalisera bolaget så att de fastigheter som Östra Nylands välfärdsområde hyr för sin verksamhet kan hållas i ändamålsenligt skick i förhållande till den verksamhet som bedrivs i dem".

Beslut

Beslut enligt förslaget med beaktande av ovan nämnda tillägg.

Denna paragraf justerades omedelbart.

Kirsti Parikka anslöt sig till sammanträdet på distans klockan 18.08.